

Financiën ziekenhuizen verslechteren, accountant BDO ziet kantelpunt.

De financiën van ziekenhuizen verslechteren, concludeert accountants- en adviesbureau BDO. Dat bemoeilijkt noodzakelijke investeringen.

De financiële prestaties van de Nederlandse ziekenhuizen zijn in 2023 verder verslechterd. In een jaarlijkse analyse spreekt accountants- en adviesbureau BDO van een 'dieptepunt'. Ziekenhuizen kampen met steeds krappere marges, lijden vaker verlies en hebben weinig ruimte voor investeringen in zaken als vastgoed en IT.

BDO deelt rapportcijfers uit, en die zien er niet goed uit. Gemiddeld halen algemene ziekenhuizen een 5,5, een forse daling na de 7,1 over 2022. De universitair medisch centra doen het met een 7,0 (2022: 7,6) stukken beter. Bij veel ziekenhuizen ziet de balans er heel behoorlijk uit, maar zijn de operationele resultaten mager. Tien van de 62 ziekenhuizen leden in 2023 verlies.

Verouderd vastgoed.

Zorgelijker zijn de structureel dalende ebitdamarges (brutobedrijfsresultaat gedeeld door omzet).

Ruim twintig ziekenhuizen naderen de ondergrens die banken hanteren bij het verstrekken van leningen. Zo wordt het steeds moeilijker om aan geld te komen voor grote projecten, bijvoorbeeld om verouderd vastgoed te vernieuwen of vervangen.

En dat is een vraagstuk voor veel ziekenhuisbesturen. Meer dan de helft van de instellingen zit met gedateerde gebouwen. Adviesbureau Gupta meldde onlangs al dat negentien ziekenhuizen werken aan plannen voor (ver)nieuwbouw. De vraag is dus waar ze het geld daarvoor vandaan gaan halen. Nu doen ziekenhuizen veel uit eigen middelen, en dat biedt maar beperkte ruimte, zegt BDO.

'2023 was gewoon een slecht jaar', zegt medeauteur Vincent Eversdijk in een toelichting. 'We kijken naar trends, en wanneer dat zichtbaar pijn gaat doen. De helft van de ziekenhuizen heeft een rendement van 1%, bij acht ziekenhuizen heeft de accountant een continuïteitsverklaring in het jaarverslag opgenomen.'

Kantelpunt.

In het rapport spreekt BDO over een 'kantelpunt'. Ziekenhuizen hebben financiële ademruimte nodig om te kunnen voldoen aan afspraken over de toekomst van de zorg. Die zijn in 2022 vastgelegd in een zorgakkoord, en het huidige kabinet werkt deze ideeën verder uit. Bijvoorbeeld de verschuiving van zorg naar de zogenoemde eerste lijn (zoals huisartsen en fysiotherapeuten) en intensiever gebruik van digitale hulpmiddelen maken dat de rol van ziekenhuizen verandert. Daar moeten ze zich aan aanpassen.

'Dat gaat met deze resultaten niet lukken', zegt Eversdijk. 'Om dit vlot te trekken is financieel perspectief nodig. Anders kunnen ziekenhuizen niet de investeringen doen die nodig zijn om de afspraken te realiseren. Op het gebied van vastgoed, IT, verduurzaming, maar ook op het gebied van personeelsbeleid.'

BDO doet een opvallende oproep: ziekenhuizen moeten meeprofiteren als ze hun rendement weten te verbeteren, bijvoorbeeld door bijvoorbeeld de arbeidsproductiviteit te verhogen. 'Passende zorg moet lonen', zegt Eversdijk. Als ziekenhuizen vrijgespeelde middelen kunnen aanwenden voor

verdere investeringen, verbeteren hun resultaten zonder dat zorgpremies en belastingen hoeven te stijgen.

Hoofdpijndossiers.

Drie ziekenhuizen hebben nog geen jaarverslag gedeponeerde: Gelderse Vallei in Ede voldeed met een verlies van €3,3 mln niet aan leningvoorwaarden en is er nog niet uit met de banken. Het ziekenhuis denkt dankzij besparingen in 2024 weer zwarte cijfers te schrijven. Zorgsaam in Zeeuws-Vlaanderen verloor zelfs €11 mln en werkt aan een majeure bezuinigingsoperatie.

Een lichtpuntje is het ziekenhuis Amstelland, dat na acht jaar af is van de afdeling Bijzonder Beheer van financier Rabobank, en het jaarverslag snel denkt te publiceren. Na een moeizame periode wist de relatief kleine instelling, die nauw samenwerkt met het Amsterdam UMC, vier jaar op rij zwarte cijfers te schrijven en de afspraken met banken na te komen.

Diepe onvoldoendes zijn er voor Medisch Spectrum Twente, VieCuri in Venlo en het Groningse Ommelander Ziekenhuis: zij dalen fors en krijgen een 1.

Van de al langer bekende probleemdossiers noteerde Gelre Ziekenhuizen, met locaties in Apeldoorn en Zutphen, nog een klein verlies. Dat cijfer is sterk vertekend door de verkoopopbrengst van twee laboratoria. Voor het lopende jaar verwacht bestuurder Pier Eringa, die de organisatie stevig reorganiseert, wel een licht positief resultaat.

Ook het HagaZiekenhuis moet van ver komen. Het jaarverslag over 2023, vertraagd vanwege onderhandelingen met banken en verzekeraars over een herstelplan, meldt een verlies van €20,3 mln. Veel vast personeel van de Zoetermeerse vestiging (het voormalige LangeLand Ziekenhuis) vertrok, waardoor de kosten van ingehuurd personeel enorm opliepen.

Aanvullingen en verbeteringen:

In een eerdere versie stond dat elf ziekenhuizen in 2023 verlies leden. Dat moet zijn: tien. Het BDO-rapport telt er acht, daar komen Gelderse Vallei en Zorgsaam, die nog moeten deponeren, bij. Amstelland zegt een positief resultaat te hebben behaald, en conceptcijfers in het rapport laten dat ook zien.